

УДК: 657

Ткачук І.М., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

БЕЗПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ЯК ГАРАНТІЯ МАЙСТЕРНОСТІ БУХГАЛТЕРА

У сьогоднішній багатьом молоді вважає, що необхідність освіти зникає з отриманням диплому. Однак, якщо ви бухгалтер, то вам необхідно навчатися ефективній організації обліку та новим методикам аналізу і контролю, бути в курсі усіх нових законів і підзаконних актів, а також їх змін, і т.д. Таким чином, для бухгалтера ми спостерігаємо нову концепцію освіти – «не на все життя, а протягом усього життя», як найважливішу складову інноваційної освіти.

Варто зауважити, що необхідність формування цілісної і гнучкою системи неперервної професійної освіти для бухгалтера, яка б оперативно реагувала на зміни потреб людського капіталу і вирішувала б завдання соціально-економічного, політичного характеру в інтересах особистості, суб'єкта господарювання, держави.

Ключові слова: бухгалтер, безперервна освіта, освіта, безперервна професійна освіта, фахівець.

Tkachuk I.N.

CONTINUOUS PROFESSIONAL EDUCATION AS A GUARANTEE OF CRAFTSMANSHIP ACCOUNTANT

As we know the role of the accountant is growing every year because no entity can notobiydysya without specialist of the profession. It should be remembered that the accountant - a man that should know everything and from which much depends. In addition, the accountant is not easy to work in modern conditions, because not even every computer cope with the burden that falls on Ukrainian accountant. The main expertise accountant is added and the need to respond to ongoing changes in the social, economic, legal and political field.

At present many young people believe that the need for education disappears from the diploma. However, if you are an accountant, you need to learn effective organization of accounting and new methods of analysis and control, be aware of all the new laws and regulations, and their changes, etc. That is, it is impossible to be a highly qualified specialist, accountant, if you do not continue to learn. And, no matter where you navchatymetes - for training courses or independently - using specialized literature or using remote technology, the main thing - the result.

Thus, we see the new concept of education – «not for life and for life» as a critical component of innovation education.

The concept of «lifelong learning, LLL» involves identifying key areas, ways and means of supporting state and society development of quality continuing professional

education, which aims to provide:

- A high level of competitiveness of education;
- Implementation of current needs of the individual in education throughout life;
- Formation effectively-functioning labor capacity that meets the requirements of

continuous updating of knowledge and skills.

It should be noted that the need for the formation of an integrated and flexible system of continuous professional education for accountants who would quickly respond to changing needs and human capital to solve the task of socio-economic and political interests in the person, entity, state.

Currently, the Accountant qualification is not seen as the ability to perform day to day the same work, as well as the ability to quickly get re professional, that is periodically modified to move to implementation and more complex responsibilities. Most of the workers are not able to independently develop such a quality. Accordingly, the question of binding an effective national system of continuing professional development of labor potential, effectively throughout their working life.

Keywords: accountant, continuing education, education, continuing professional education specialist.

Ткачук И.Н.

НЕПРЕРЫВНОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК ГАРАНТИЯ МАСТЕРСТВА БУХГАЛТЕРА

В настоящем много молодежи считает, что необходимость образования исчезает с получением диплома. Однако, если вы бухгалтер, то вам необходимо учиться эффективной организации учета и новым методикам анализа и контроля, быть в курсе всех новых законов и подзаконных актов, а также их изменений, и т.д. Таким образом, для бухгалтера мы наблюдаем новую концепцию образования - «не на всю жизнь, а в течение всей жизни», как важнейшую составляющую инновационного образования.

Стоит заметить, что необходимость формирования целостной и гибкой системы непрерывного профессионального образования для бухгалтера, которая оперативно реагировала на изменения потребностей человеческого капитала и решала бы задачи социально-экономического, политического характера в интересах личности, предприятия, государства.

Ключевые слова: бухгалтер, непрерывное образование, образование, непрерывная профессиональное образование, специалист.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Як відомо роль бухгалтера з кожним роком зростає, адже жоден суб'єкт господарювання не може обійтися без фахівця даної професії. Варто пам'ятати, що бухгалтер – це людина, яке повинна знати все і від якої багато чого залежить. До того ж, непросто працювати бухгалтерові у сучасних умовах, адже навіть не кожен комп'ютер

справиться з тим навантаженням, яке лягає на плечі українського бухгалтера. Крім основних фахових знань, бухгалтеру додається ще й необхідність своєчасно реагувати на зміни, які відбуваються у соціальному, економічному, юридичному та політичному полі.

Неможливо бути висококваліфікованим фахівцем-бухгалтером, якщо не продовжувати навчання. При цьому, неважливо де ви навчатиметесь – на курсах підвищення кваліфікації або самостійно – за допомогою спеціалізованої літератури чи використовуючи дистанційні технології, головне – результат.

Таким чином, ми спостерігаємо нову концепцію освіти – «не на все життя, а протягом усього життя», як найважливішу складова інноваційної освіти для бухгалтера.

Концепція освіти «протягом усього життя» передбачає визначення основних напрямів, шляхів і способів підтримки державою і суспільством розвитку якісної безперервної професійної освіти, яка покликана забезпечити: високий рівень конкурентоспроможності освіти; реалізацію актуальних потреб особистості в освіті протягом усього життя; формування ефективно-функціонуючого трудового потенціалу, який відповідає вимогам безперервного оновлення знань, умінь і навиків.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. В даний час для бухгалтера кваліфікація розглядається не як вміння день у день виконувати одну й ту ж роботу, а як здатність фахівця швидко перепрофілюватися, тобто періодично переходити до виконання видозмінених і більш складних обов'язків.

Актуальним є зауваження Шульца Т., що отримання диплому і початок трудової діяльності не є завершення процесу навчання, а означає, як правило, закінчення його загальної, попередньої стадії і початок більш спеціалізованого і тривалого процесу придбання професійної кваліфікації [8, с. 98].

Долженко О.В., висуваючи тезу відмови від стереотипів в освіті і необхідності пошуку нових способів освітньої діяльності, вважає, що за допомогою безперервної освіти повинна відбутися зміна акцентів. Відмінним професіоналом можна стати, лише спираючись на соціальну та культурно-історичну ниву, тому головну мету безперервної освіти він бачить у становленні особистісних якостей професіонала. Також Долженко О.В.

зауважує, що основне завдання навчання і виховання не може бути зведене до простого відтворення накопиченого і осмисленого раніше, тому стратегічною метою освіти стає упереджена підготовка фахівця, розрахована на вирішення принципово нових завдань. А це вимагає наявності у нього тих якостей, які поки помітні лише як тенденції по відношенню до бажаного майбутнього [3].

Високий ступінь мобільності суспільства вимагає постійного розвитку і вдосконалення людського капіталу. Відповіддю на ці соціально-економічні та соціокультурні виклики стали ідеї і принципи безперервної освіти (continuingeducation) або освіти протягом усього життя (lifelonglearning). Дана теорія припускає, що освіта не є продуктом кінцевого споживання, а виступає «важливим фактором національного та глобального макроекономічного зростання, а також засобом забезпечення приросту доходів приватних осіб і організацій» [7, с.12].

У більшості випадків працівники не здатні самостійно розробити в собі такою якості, як професійне самовдосконалення. Відповідно, постає питання про обов'язковість функціонування ефективної національної системи безперервного професійного розвитку трудового потенціалу, фактично протягом усього їхнього трудового життя.

Цілі статті. Дослідження питання формування безперервної освіти проведені багатьма вітчизняними й закордонними вченими, у їхньому числі: Вершловський С.Г. [1], Дегтерев В.А. [2], Долженко О.В. [3], Зайцева О.В. [4], Зінченко Г.П. [6], Кулісевич Ч. [6], Латова Ю.В. [7], Харківська А.А. [9], Шульц Т. [8] та інші. Однак, нерозкритість питань безперервної освіти бухгалтера, які б враховували особливості його професійної діяльності, продукують необхідність у проведенні подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У ХХІ столітті у всьому світі прийнята ідея необхідності навчання «через все життя», трансформована в теорії «безперервна освіта».

Як зауважує Зайцева О.В. [4], сама ідея безперервної освіти виникла ще в ХХ столітті, однак, її витоки можна знайти і в часи давніх філософів. Загальнолюдська і філософська значимість цієї ідеї велика, так як її сенс полягає в тому, щоб забезпечити кожній

людині можливість постійного вдосконалення, творчого і професійного розвитку, оновлення знань, умінь, навичок і якостей протягом всього життя, а значить, сприяти процвітання всього суспільства.

Зінченко Г.П. [5] вважає, що проблема безперервної освіти осмислювалася не стільки в формі «поняття», скільки у формі ідеї. Причому зведення цієї ідеї він відносить до Біблії, Корану, Талмуду. Автор стверджує, що у формі напівздогадки танापівідеї цю думку висловлювали Платон і Аристотель. Знаходить вона своє відображення і в гуманістичних поглядах Вольтера, Гете, Каменського, Руссо та ін.

Польський вчений Чеслав Кулісевіч[6] підмітив виразну характеристику безперервної освіти, дану А.Смітом. У листі, адресованому в 1919 р. Ллойд Джорджу, А. Сміт наполягав на тому, що «просвіту не слід розглядати як інститут, призначений лише для обраних і який відноситься тільки до короткого періоду на початку зрілого віку; його необхідно трактувати як необхідність для всіх і протягом всього життя».

Дуже цікавою є думка французького соціолога П. Берто, який запропонував поняття «період напіврозпаду компетентності» сутність якого полягає в тому, що після певного терміну відбувається старіння приблизно половини тих знань, які людина здобула за період свого навчання. Якщо до розпочатої в 1950-х роках науково-технічної революції цей період оцінювався в рамках 10 років, то на даний момент ведуть мову про 3-5 роках (у деяких професіях – ще швидше) [7, с.23].

Термін «безперервна освіта» – навчання протягом життя (lifelong learning) вперше застосовано у 1968 році в матеріалах ЮНЕСКО та визначено як «всебічна навчальна діяльність, що здійснюється на постійній основі з метою покращання знань, навиків та професійної компетенції». Після публікації доповіді комісії під керівництвом Е.Фора «Навчатися, щоб бути» (1972р.) рішенням ЮНЕСКО в подальшому безперервна освіта визначалась як основний принцип для нововведень чи реформ освіти у всіх країнах світу [10].

Варто відмітити, що поняття «навчання протягом життя» введене ЮНЕСКО як глобальна перспектива, що ґрунтується на наступних аспектах:

- потреби і права людей на навчання впродовж життя;
- формування комплексного підходу між формальним і неформальним контекстами навчання;
- адекватне фінансування для обох вказаних видів навчання;
- охоплення всіх людей, починаючи з наймолодших і закінчуючи найстарішими;
- пошук шляхів демократизації доступу до навчання.

На даний момент в Україні відбувається реформування освіти в контексті соціально-економічних змін в межах загальносвітових тенденцій. При цьому, важливою умовою є взаємодоповнюваність базової та післядипломної освіти.

Сформована вітчизняна система професійної освіти бухгалтерів включають наступні ступені:

1. Середня професійна освіта – підготовка кваліфікованих працівників у коледжах.

2. Вища професійна освіта – підготовка бакалаврів, спеціалістів і магістрів в університетах, інститутах і академіях.

3. Фундаментальна наукова освіта – аспірантура і докторантура для підготовки фахівців вищої кваліфікації.

4. Підвищення кваліфікації фахівців у різних освітніх установах і організаціях.

При цьому, базові ступені освіти – середня, вища і фундаментальна – досить строго регламентовані законодавством. А підвищення кваліфікації в рамках неперервної професійної освіти може мати різні форми: самостійну роботу з літературою або з використанням інтерактивних засобів, участь у семінарах, конференціях та інших формах обміну інформацією, а також цільове навчання.

Завдання вищої школи як соціального інституту полягає в тому, щоб сприяти професійній самореалізації індивіда, навчаючи його професійно спрямованій взаємодії з навколишнім природним і соціальним середовищем [9].

Заствердженням Вершловського С.Г., приживаються, а потім стають формуючими факторами тільки тіотримані знання й уміння, які «...відповідають запитам суб'єкта (особистісно значущі) та можуть бути застосовані в предметно-практичній діяльності» [1, с. 6].

Отже, отримані знання стають значимими для фахівця-бухгалтера, коли високо оцінюються за ступенем корисності в професійному та особистісному житті.

Погоджуємось з точкою зору Дегтерева В.А. [2], що у процесі професійної діяльності фахівець безперервно поповнює власний запас знань і навичок, підвищуючи тим самим свою кваліфікацію. Найчастіше базова професійна освіта, здобута на початку трудової біографії, залишається єдиною методичною базою для подальшого самостійного вдосконалення знань. В основу професійної підготовки та вдосконалення має бути покладений принцип безперервності, що припускає обов'язковий для фахівця перехід від однієї освітньої сходинки до іншої за умови підтвердження ним відповідного рівня кваліфікації.

Зайцева О.В. [4] зауважує, що вданий час у вітчизняній і зарубіжній літературі, присвяченій проблематиці безперервної освіти, зустрічається кілька понять безперервної освіти, які різняться між собою та мають свою специфіку. Серед існуючих визначень вона виділяє три основні напрямки (табл. 1).

Таблиця 1

Концепція дефініції «безперервна освіта»

Концепція поняття безперервної освіти	Принципи концепції	Зміст концепції
Освіта протягом усього життя (lifelong learning, LLL)	Навчання завдовжки в життя (lifelong learning)	Розглядається як навчання, тривалість якого дорівнює тривалості життя людини. Навчання протягом життя передбачає, що людям необхідно продовжувати вчитися, відновлювати свої знання протягом усього життя, і не тільки за допомогою інформаційних (informal) методів, але і шляхом багаторазового одержання формальної (formal) освіти, оновлення знань, умінь і навичок, притаманних вже наявному рівню освіти у людини. Поряд з цим, люди також можуть брати участь неформалізований (non-formal) освіті, проходячи навчання поза межами формального сектора освіти: на робочих місцях, громадських центрах та ін.
	Навчання шириною в життя (lifewide learning)	Передбачає охоплення навчанням різних сторін життєдіяльності людини, вдосконалення не тільки її професійних навичок, а й інших не менш важливих, обумовлених необхідністю або просто цікавих для нього видів діяльності.
	Самотмоти-вація до освіти	Визначає, що людина свідомо прагне підвищити рівень своїх знань, що, безсумнівно, вплине як на її загальний інтелектуальний розвиток, так і на можливість зайняти конкурентоспроможну позицію на ринку праці.

Продовження табл. 1

Освіта дорослих (adult education)	—	Розуміння безперервної освіти як освіти дорослих робить акцент на специфіці контингенту учнів, особливості його запитів і технологій навчання, що відрізняються від потреб молодого покоління. Головна відмінність безперервної освіти дорослих пов'язана з тим, що вони, як правило, мають досвід освітньої діяльності і навички практичної роботи. Їх запити більш конкретні і прагматичні, коли мова йде про програми професійної освіти. Крім того, освіта дорослих має особливі вимоги до організації навчання. Досить часто вона має жорсткі тимчасові рамки, оскільки або протікає одночасно з трудовою діяльністю, або відірв від неї гранично стислий за термінами. Разом з тим освіта дорослих зазвичай має більш виражену мотивацію порівняно з освітою молоді.
Неперервна професійна освіта (continuing education and training)	—	Термін «неперервна професійна освіта» підкреслює функціональну специфіку отримуваних знань. Дана освіта має забезпечити безперервне оновлення професійних знань і навичок. Багато в чому таке розуміння безперервної освіти збігається з додатковим професійною освітою (ДПО), оскільки також включає в себе регулярне підвищення кваліфікації та професійну перепідготовку. Відмінність полягає в тому, що ДПО має співвідношення з основною освітою, в той час як неперервна професійна освіта робить акцент на сталості процесу навчання у професійній сфері, але ніяк не пов'язує її з характером базової освіти.

Узагальнюючи концепції дефініції «безперервна освіта» варто відмітити, що обов'язковою умовою безперервної професійної освіти бухгалтер має стати її методично продумана побудова, яка підвищить ефективність і полегшить завдання фахівця. З цієї точки зору кращим є саме навчання за спеціальними програмами, а в проміжку між освітніми циклами – самостійна робота. Інша обов'язкова умова реалізації неперервної професійної освіти бухгалтера – періодична атестація фахівця, яка повинна вестися на законодавчій основі.

Висновки. Підсумовуючи вище зазначене варто зауважити, про необхідність формування цілісної і гнучкої системи неперервної професійної освіти для бухгалтера як гарантії його майстерності, яка б оперативно реагувала на зміни потреб людського капіталу і вирішувала б завдання соціально-економічного, політичного характеру в інтересах особистості, суб'єкта господарювання, держави.

У сучасних умовах, коли головною соціальною групою стає трудовий потенціал розумової праці, у сфері підвищення кваліфікації та професійної перепідготовки фахівців зростає роль вузів, які мають висококваліфікований викладацький склад і необхідне для ведення навчального процесу матеріально-технічне

та інформаційне забезпечення. З іншого боку, підприємства та організації повинні виступати в якості активних агентів на ринку праці за допомогою формування вимог до рівня підготовки фахівців, участі у формуванні освітніх програм, організації внутрішньо-фірмового навчання.

1. Вершловский С.Г. Взрослый как субъект образования / С.Г. Вершловский // Педагогика. – №8 – 2003. – С. 3-8
2. Дегтерев В.А. К вопросу о системе непрерывного профессионального образования / В.А. Дегтерев // Успехи современного естествознания – №9 – 2014. – С.175-180
3. [Долженко О.В. Альтернатива стереотипам. К вопросу о создании концепции образования/О.В. Долженко // ВВШ – 1988. – № 6. – С.23](#)
4. Зайцева О.В. Непрерывное образование: основные понятия и определения/ О.В. Зайцева // Вестник ТГПУ. – Выпуск 7 (85) – 2009. – С. 106-109
5. [Зинченко Г.П. Предпосылки становления теории непрерывного образования / Г.П. Зинченко // Сов. педагогика, 1991. – № 1](#)
6. [Кулисевиц Г. Проблемы непрерывного образования/ Кулисевиц Г. // ВВШ – 1988. – № 1. – С. 89](#)
7. Непрерывное образование – стимул человеческого развития и фактор социально-экономических неравенств: монография / Под общей редакцией д.соц.н., к.э.н. Ю. В. Латова. – М.: ЦСПиМ, 2014. – 433 с.
8. Непрерывное образование и развитие личности в системе инновационных учебных заведений / Под ред. Н.Э. Касаткиной. – Кемерово: Кузбассвуиздат, 2001. – 262 с.
9. Харківська А.А. Lifelong learning – сучасні проблеми та шляхи їх вирішення/ А.А. Харківська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-09/08kharpwd.pdf>
10. Learning to be. The world of Education Today and Tomorrow. – P.: Unesco; L: Harrap, 1972.